

Sygn. akt VII U 948/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2021r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 stycznia 2021r. w Warszawie

sprawy W. G. (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot wpłaty

na skutek odwołania W. G. (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 27 stycznia 2020 roku, numer (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

W. G. (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L. w dniu 25 lutego 2020r. odwołał się od decyzji nr (...), wydanej w dniu 27 stycznia 2020r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., w której odmówiono zwrotu kwoty 2.184 zł wpłaconej przez W. G. w dniu 4 grudnia 2018r. tytułem wadium na rachunek bankowy należący do (...) Sp. z o.o., który został błędnie wskazany, jako rzekomo właściwy, przez Syndyka Masy Upadłości (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J..

Odwołujący zarzucił organowi rentowemu dowolne i sprzeczne z rzeczywistym stanem rzeczy ustalenie, że kwota 2.184 zł, której zwrotu domaga się (...) P.H.U. stanowi „nienależnie opłaconą składkę”, co w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego przyjęcia, że (...) P.H.U. nie jest uprawniony do żądania jej zwrotu, bowiem nie posiada statusu płatnika składek lub instytucji obsługującej wpłatę, a tym samym do bezpodstawnego zastosowania art. 24 ust. 6c i ust. 8d ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podczas gdy dochodzona kwota nie została wpłacona przez (...) P.H.U. tytułem „składek na ubezpieczenie społeczne” (nie może zatem stanowić nadpłaty, czy też nienależnie opłaconej składki w rozumieniu art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a tytułem wadium na rachunek bankowy (...) Sp. z o.o., dłużnika (...) Oddział w C..

Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez dokonanie zwrotu kwoty 2.184 zł i zasądzenie na rzecz (...) P.H.U. zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że w dniu 21 listopada 2018r. M. S. - Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą

w J. ogłosił przetarg na sprzedaż ruchomości w postaci młota hydraulicznego i rozdzielacza momentu z silownikiem. Zgodnie z wymaganiami regulaminu pisemnego przetargu ofertowego na sprzedaż ruchomości wchodzących w skład masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J. wraz ze złożoną ofertą (...) P.H.U. dokonało w dniu 4 grudnia 2018r. wpłaty wadium w kwocie 2.184 zł na rachunek bankowy wskazany przez Syndyka w § 3 ust. 2 regulaminu. Pomimo, że przedmiot przetargu został sprzedany innemu podmiotowi, wadium nie zostało zwrócone. Syndyk w piśmie z dnia 14 stycznia 2019r. przyznał, że w regulaminie wskazał błędny numer rachunku bankowego właściwego do wpłaty wadium, tj. zamiast numeru rachunku bankowego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J. podał niewłaściwy numer rachunku, należący do (...) Sp. z o.o. W związku z powyższym wpłacone przez (...) P.H.U. wadium wpłynęło na inny rachunek bankowy niż Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J.. Środki finansowe znajdujące się na tym rachunku zostały następnie przejęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C..

W ocenie odwołującego doszło do bezpodstawnego wzbogacenia (...) Oddział w C. kosztem (...) P.H.U. (...) wskazał, że zgodnie z art. 405 kodeksu cywilnego, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne m.in. wówczas, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył (art. 410 k.c.). Zdaniem odwołującego kwota 2.184 zł stanowi niewątpliwie korzyść majątkową Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, którą uzyskał on kosztem przedsiębiorstwa (...) P.H.U. bez podstawy prawnej. Natomiast przeciwna argumentacja ZUS prowadzi do kuriozalnych wniosków, pozwala bowiem na uznanie przez ZUS każdej, omyłkowo dokonanej przez kogokolwiek wpłaty na jego rachunek jako „nienależnie opłaconej składki” i w konsekwencji uzasadnia odmowę zwrotu podmiotowi, który jej dokonał.

Odwołujący podkreślił również, że kwota 2.184 zł nie stanowi nienależnie opłaconej przez płatnika składki z tytułu ubezpieczenia społecznego, którą to sytuację regulują powołane przez ZUS przepisy, a stanowi inną korzyść majątkową bezpodstawnie uzyskaną przez organ rentowy kosztem podmiotu innego niż płatnik (odwołanie z dnia 24 lutego 2020r., k. 3-6 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie wskazał, że podstawą prawną odmowy dokonania zwrotu wpłaty z dnia 5 grudnia 2018r. są art. 83 ust. 1 i art. 24 ust. 6c, 8d ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z których wynika, że zwrot nienależnie pobranych składek może nastąpić jedynie na rzecz płatnika na jego wniosek ewentualnie na rzecz instytucji obsługującej wpłaty składek w wyniku jej błędu.

Pełnomocnik organu rentowego podkreślił, że w dniu 5 grudnia 2018r. organ rentowy otrzymał wpłatę egzekucyjną w kwocie 2.079 zł od banku prowadzącego zajęte konto zadłużonego płatnika (...) Sp. z o.o., a nie od odwołującego. Kwota, której zwrotu domaga się odwołujący wpłynęła jako suma zaspakajająca należności składkowe od wyżej wskazanego dłużnika, uzyskane w trybie postępowania egzekucyjnego. Wobec powyższego organ rentowy nie ma podstawy prawnej do zwrotu przedmiotowej kwoty na rzecz W. G., bowiem nie wpłynęła ona na rzecz organu rentowego z jego konta, jak również nie jest to kwota otrzymana od instytucji obsługującej wpłatę składek (bank) na skutek jej błędu. Organ rentowy podkreślił także, że to Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. wskazał niepoprawny numer konta bankowego (należącego do (...) Sp. z o.o.), na które wpłacali wadium uczestnicy przetargu. Na skutek tego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęła nie tylko kwota zapłacona przez odwołującego, ale także suma 2.200 zł od Kopalni (...) Sp. z o.o. Bank - nie zobowiązany do analizy z jakiego tytułu powyższe kwoty wpłynęły – przekazał powyższe środki do organu rentowego na pokrycie zaległości objętych postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym wobec (...) Sp. z o.o. — płatnika będącego dysponentem przedmiotowego konta (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 marca 2020r., k. 12-13 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 listopada 2018r. Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J. zorganizował pisemny przetarg ofertowy na sprzedaż ruchomości wchodzących w skład masy upadłości ww. przedsiębiorstwa. Przedmiotem przetargu był m.in. młot hydrauliczny (...), rok produkcji 2010, którego cena wywoławcza wynosiła 21.840 zł brutto. Warunkiem uczestnictwa w przetargu było złożenie pisemnej oferty według opisanych w regulaminie warunków, w tym złożenie dowodu wpłaty wadium w wysokości 10% ceny wywoławczej danego składnika majątkowego, przekazanego na rachunek Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J., prowadzony w (...) Banku (...) S.A. nr (...) (regulamin pisemnego przetargu ofertowego na sprzedaż ruchomości wchodzących w skład masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w J., k. 9-11 a.s.).

Na skutek błędnie wskazanego przez Syndyka Masy Upadłości numeru rachunku bankowego w ww. regulaminie, kwota 2.184 zł, którą jako wadium zapłacił W. G. (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L., trafiła na rachunek (...) Sp. z o.o. (okoliczność bezsporna).

W związku z zajęciem w toku prowadzonej egzekucji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. rachunku bankowego (...) Sp. z o.o., kwoty wpływające na ten rachunek przekazywane były na konto techniczne o numerze (...), skąd dalej Bank przelewał je na rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako pokrycie zaległości objętych postępowaniem egzekucyjnym. Z kwoty 2.184 zł, wpłaconej przez W. G. jako wadium, Bank w pierwszej kolejności zaspokoił swoje roszczenie wynikające z opłat bankowych (przelew za egzekucję - 30 zł, opłata za prowadzenie rachunku - 25 zł, opłata abonamentowa (...)), zaś pozostałą kwotę 2.079 zł przekazał do ZUS (historia rachunku (...) Spółka z o.o. – nieoznaczona karta a.r., przelew kwoty 2079 zł – nieoznaczona karta a.r.). Kwota 2.079 zł została przez organ rentowy rozliczona na poczet składek należnych od (...) Sp. z o.o., a wynikających z decyzji o nr (...) (raport rozliczenia zobowiązań płatnika w (...) nieoznaczona karta a.r.).

W dniu 18 listopada 2019r. W. G. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. o zwrot wadium w wysokości 2.184 zł (pismo z dnia 20 listopada 2019r. - nieoznaczona karta a.r.).

W dniu 19 grudnia 2019r. organ rentowy przesłał do W. G. pismo, w którym odmówił zwrotu wpłaty z dnia 5 grudnia 2019r. w wysokości 2.184 zł, wskazując że zgodnie z obowiązującymi przepisami nienależnie opłacone składki można zwrócić na wniosek płatnika lub instytucji obsługującej wpłatę. Zarazem organ rentowy wskazał, iż roszczenie należy kierować do banku lub posiadacza rachunku (pismo z dnia 19 grudnia 2019r. - nieoznaczona karta a.r.).

W dniu 3 stycznia 2020r. W. G. złożył do organu rentowego wniosek o zmianę stanowiska zawartego w piśmie z dnia 19 grudnia 2019r. i o wydanie decyzji (wniosek z dnia 3 stycznia 2020r. - nieoznaczona karta a.r.).

W dniu 27 stycznia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wydał decyzję nr (...), odmawiając zwrotu wpłaty z dnia 5 grudnia 2018r. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że zgodnie z obowiązującymi przepisami nadpłatę można zwrócić na wniosek płatnika lub instytucji obsługującej wpłatę. Roszczenie odwołujący powinien więc kierować do banku lub posiadacza rachunku bankowego (decyzja z dnia 27 stycznia 2020r. - nieoznaczona karta a.r.).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny, Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które zostały ocenione jako wiarygodne. Nie było wątpliwości co do ich autentyczności, jak i treści, a poza tym strony sporu tych dokumentów nie kwestionowały.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie W. G. (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe z siedzibą w L., jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy prawidłowo wydał zaskarżoną decyzję, nie naruszając obowiązujących przepisów, z tego względu, że odwołujący W. G. nie dokonał bezpośrednio na rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłaty kwoty 2.184 zł tytułem wadium, której zwrotu dochodzi. Taka wpłata została dokonana na rzecz Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej

z siedzibą w J., ale faktycznie – w wyniku błędnego wskazania rachunku – wpłynęła na rachunek bankowy innego podmiotu (...) Sp. z o.o. Zatem to od tych podmiotów, które zostały wskazane, odwołujący może domagać się zwrotu wpłaconej kwoty, nie zaś od organu rentowego. Organ rentowy względem odwołującego nie jest zobowiązany do zwrotu. Wpłata, jaka do organu rentowego wpłynęła, pochodziła nie od W. G., który nie przekazywał jej do ZUS, ale od (...) Sp. z o.o., a dokładniej od Banku prowadzącego rachunek bankowy tej spółki. Również tytuł tej wpłaty, którą otrzymał organ rentowy, to nie było wadium, ale zapłata składek podlegających egzekucji na podstawie tytułów wykonawczych, wystawionych (...) Sp. o.o. Nie ma racji odwołujący, twierdząc że takiego właśnie tytułu wpłaty przyjąć nie można. Zdaniem Sądu, tytuł wpłaty w tym wypadku nie jest determinowany tytułem, z jakiego zapłaty kwoty 2.184 zł dokonał W. G., ale tytułem, który był podstawą do przekazania środków przez Bank do ZUS. Ten tytuł natomiast to należne, niezapłacone składki, podlegające egzekucji, które w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego zostały przekazane z zajętego rachunku bankowego na rzecz wierzyciela, którym w tym przypadku jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Gdyby odwołujący na skutek błędnego podania numeru rachunku bankowego przekazał środki do ZUS, to można byłoby mówić o wpłacie nienależnej. Jednak w sytuacji, kiedy odwołujący bezpośrednio nie przekazał do organu rentowego jakichkolwiek środków, zwrotu wpłaconej kwoty może domagać się co najwyżej od tego, komu tej wpłaty dokonał, a więc (...) Sp. z o.o., albo od tego, kto podał błędny numer rachunku bankowego.

W związku z powyższym stanowisko organu rentowego dotyczące zastosowania w sprawie art. 24 ust. 6c i ust. 8d ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2020r., poz. 266) jest prawidłowe. Wymienione przepisy przewidują możliwość zwrotu składki nienależnie opłaconej, przy czym wniosek o jej zwrot może złożyć płatnik składek albo w przypadku, gdy w wyniku błędu instytucji obsługującej wpłaty składek, nienależnie opłacone składki zostały sfinansowane ze środków tej instytucji, kwota nienależnie wpłacona jest zwracana tej instytucji. W przedmiotowej sprawie jednoznacznie przekazanie do ZUS kwoty 2.079 zł, a nie 2.184 zł, co umknęło odwołującemu, zostało dokonane z tytułu zaległych składek (...) Sp. z o.o., a w tej sytuacji, gdyby te składki były zapłacone nienależnie, to ich zwrotu mógłby dochodzić płatnik składek, z którego rachunku zostały zapłacone. Z kolei, gdyby błąd popełniła instytucja obsługująca wpłaty składek, w tym wypadku Bank, kwota przekazana do ZUS byłaby zwrócona tej instytucji.

Również, gdyby przyjąć, że odwołujący zapłacił w ZUS cudzy dług, a więc dług (...) sp. z o.o., to zapłata cudzego długu nie obciąża odbiorcy świadczenia obowiązkiem zwrotnym, jeśli istnieje podstawa do świadczenia w relacjach wierzyciela z rzeczywistym dłużnikiem. Wierzyciel w takich warunkach uzyskuje świadczenie należne, nie staje się też wzbogacony - z jego majątku ubywa wierzytelność wygaszona wskutek zapłaty, co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 maja 2014r. (II CSK 481/13, LEX nr 1483576).

Jeśli chodzi zaś o bezpodstawne wzbogacenie (nienależne świadczenie), to zdaniem Sądu przepisy powołane przez odwołującego nie mogą być podstawą prawną żądania zwrotu kwoty 2.184 zł od ZUS z powodów, które już zostały wskazane. Odwołujący nienależne świadczenie przekazał nie do ZUS, ale na rachunek bankowy (...) Sp. z o.o., zatem to ta spółka mogłaby być wzbogacona. To zaś, że środki, które nienależnie uzyskała, przekazane zostały na rzecz innego podmiotu – w tym wypadku ZUS – nie powoduje zmiany legitymacji tego, kto zwrotu wzbogacenia (nienależnego świadczenia) powinien dokonać. W tym zakresie przepisy regulujące bezpodstawne wzbogacenie zawierają odpowiednie regulacje, przywidujące również taką sytuację, kiedy wzbogacony już korzyść zużył (skonsumował, bądź spożytkował w inny sposób, np. spłacił dług), ale rozważania w tym aspekcie mogłyby być prowadzone, gdyby drugą stroną sporu był ten, kto bezpodstawnie się wzbogacił, a nie ZUS, którego rola w tej relacji to rola odbiorcy środków przekazanych w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

W świetle powyższych uwag, brak było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, a zatem odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 900 zł. Jej wysokość, liczona od wartości przedmiotu sporu, którą stanowi kwota 2.184 zł, została ustalona na podstawie § 2

ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

(...)